

NOVĂȚEANUL

Publicație lunară independentă

ORAȘUL NOVACI ❖ Anul IX, Numărul 95 ❖ Joi, 27 Mai 2021 ❖ ISSN 2392 – 6961

UN NOU PROIECT ERASMUS+ LA LICEUL TEORETIC NOVACI

Din septembrie 2020, la Liceul Teoretic Novaci se implementează Proiectul Erasmus+ „Do, Develop, Donate”, Nr. de referință 2020-1-LV01-KA229-077483, parteneri: Spania, Italia, Grecia, Croația, România și Letonia (coordonator). Obiectivul principal al proiectului este acela de a dezvolta elevilor abilitățile necesare pentru a-și putea alege cariere de succes și pentru a fi competitivi pe piața muncii.

Prima activitate din cadrul proiectului s-a desfășurat online marți, 18 mai 2021 și a constituit un bun prilej atât pentru elevii participanți, cât și pentru profesori pentru a se cunoaște și a lega prietenii. Elevii au realizat prezentări ale unităților școlare și au fost curioși să afle informații despre viața de adolescent de la colegii din celelalte țări.

Cu toții am încheiat activitatea într-o notă de optimism și sperăm ca următoarea întâlnire să se desfășoare fizic.

Prof. Alina Ramona ȚICU
Director Liceul Teoretic Novaci

A ÎNCEPUT DESZĂPEZIREA TRANSALPINEI

A început deszăpezirea celui mai înalt drum din România – Transalpina. Drumarii lucrează intens la punerea în circulație a drumului, numai că, în câteva zile, ce s-a desfășurat ziua, s-a pus la loc noaptea. Au fost câteva nopți în care la munte s-a așternut câte un nou strat de zăpadă.

lunii iunie să fie complet redeschisă Transalpina pentru a satisface marea dorință a miilor de turiști care se avântă pe acest drum de o rară frumusețe.

În același timp, ar fi și în sprijinul celor care se încumetă să urce cu oile în munți, deși de iarbă, nu poate fi vorba îndată.

Inițial, se spera ca la sfârșitul lunii mai să se redeschidă Transalpina, dar nămeții care ating în unele locuri chiar și peste 3 m înălțime, împiedică acest lucru. Este de presupus ca în prima decadă a

Este și marea dorință a cabanierilor de la Rânca, stațiunea putând fi pusă în valoare doar prin funcționalitatea Transalpinei.

D. Constantin

FESTIVALUL – CONCURS „CDIdei în cărți”

Citește! Numai citind mereu creierul tău va deveni un laborator nesfârșit de idei și imaginații”.

Mihai Eminescu

Sub acest MOTTO, Școala Gimnazială Novaci a organizat joi, 20 mai 2021, Festivalul – Concurs „CDIdei în cărți”, Ediția a VI-a, Etapa la nivelul unității de învățământ.

Festivalul – Concurs „CDIdei în cărți” are rolul de a stimula interesul pentru lectură, de a dezvolta orizontul cunoașterii. Cărțile deschid și largesc mintea, te fac mai puternic, te ajută să gândești mai bine, să te ridici în viață și să devii om folositor societății.

Ralph Walde Emerson spunea: „Cunoști un om după cărțile pe care le citește”. Nimic mai adevărat. Un om cult se vede imediat prin modul în care gândește, cum se comportă în relațiile cu semenii săi, în societate. Toate aceste lucruri se realizează prin lărgirea orizontului de cultură, cartea fiind mijlocul cel mai eficient și la îndemână oricând.

Cadrele didactice de la Școala Gimnazială Novaci, în frunte cu Cristina Spilcă - director și Iuliana Fîru - director adjunct, au stimulat permanent interesul pentru lectură în rândul elevilor. În acest context s-a înscris și Festivalul – Concurs „CDIdei în cărți”, responsabil, bibliotecara Elena Stanciu, la care au fost angrenate cadrele didactice de la clasele a III-a și a IV-a. Festivalul – Concurs a atras un număr de 7 echipe de la clasele respective.

Juriul a desemnat câștigătorii, respectiv:

- Premiul I, Secțiunea *Machetă după o secvență reprezentativă*: „MATILDA”, de Roald Dahl, Clasa a III-a, coordonator, prof. învă. primar, Dârvăreanu Tatiana și „ALICE ÎN ȚARA MINUNILOR” de Lewis Carroll, Clasa a IV-a A, coordonator, prof. învă. primar, Ștrfănoiu Nineta;

- Premiul I, Secțiunea *Book trailer* (film de prezentare a cărții) „COZONACUL, MĂMĂLIGA ȘI PLUGARUL” de Vasile Militaru, Clasa a IV-a B, coordonator prof. învă. primar, Deaconescu Lavinia.

Celelalte echipe înscrise în concurs au primit premiul al II-lea. Câte un premiu special a fost atribuit lucrărilor: „Vrăjitorul din Oz”, de F. L. Baum-Clasa a III-a și „Prinț și cerșetor” de Mark Twain, Clasa a IV-a A.

Echipele clasate pe locul I vor participa la etapa județeană a Festivalului-Concurs care se va organiza la sfârșitul acestei luni.

Felicitări tuturor echipelor participante și mulțumiri părinților acestora pentru sprijinul acordat!

Prof. învă. primar, Tatiana DÂRVĂREANU

CIVILIZAȚIA PASTORALĂ

Prof. univ. dr. Nicolae VINȚANU

Cultura materială, în accepția folosită de etnografi, reprezintă o totalitate de bunuri materiale, cum ar fi: clădiri, costume, unelte de muncă, vase de bucătărie sau depozitare, de transport și comunicație, instrumente necesare activităților artistice etc. La rândul ei, cultura spirituală, reprezentând idei, expresii artistice, idealuri, cunoștințe, simboluri, obiceiuri și credințe etc., are ca obiect al activității tocmai punerea în lucru a acestora. Se înțelege că omul nu are nevoie de toate cunoștințele, ci doar de câteva. Aici intervine conceptul de civilizație, care pune în raport cu cerințele, trebuințele fiecăruia în parte.

Plecând de la civilizație putem să deosebim una arhaică, ce vine odată cu creșterea oilor. Când zicem o civilizație pastorală, ne referim la un ansamblu de fapte de cunoaștere, de acțiuni și de apreciere a unor activități de creșterea oilor, și nu numai. Este vorba de o vechime de 6-7 milenii, care a stat la baza tuturor activităților de domesticire a animalelor. Creșterea oilor a dus la îmbunătățirea condițiilor de trai ale populației, cu lapte, carne, lână și piei. Un obiect al conservării, atât pe timpul iernii, cât și pentru consumul zilnic, este brânza. La noi, până la sfârșitul secolului al XIX-lea, jumătate din producția internă era alcătuită din carne, lapte, brânzeturi etc., iar cealaltă era asigurată de produse din agricultură.

Animal răspândit pe toate meridianele oaia, prin procesul de domesticire, a căpătat azi cea mai mare întindere. Sunt peste două sute de rase de oi care ne oferă lapte, brânzeturi sau carne. Există oi care se tund și care ne oferă bogăția firelor de lână și oi care năpârlesc. Cel mai mare număr de oi îl are China, urmată de Australia, India, Sudan, Noua Zeelandă etc. În materie de oi, la noi mai sunt vreo nouă milioane, deci cam a treia țară din Uniunea Europeană, după Marea Britanie și Spania. Oaia este un animal domestic cu un auz foarte fin și o percepție slabă a spațiului. Toate oile au un instinct gregar, ascultând de cel ce este în fruntea turmei, oaie sau un berbec, care asigură ritmul prin bătăile clopotului. Ciobanul, care este conducătorul turmei, îl respectă și el, ca pe un semn de recunoaștere.

Din acest punct de vedere, sunt oi care dau acum cam 50-75 de litri de lapte pe an, dar există și oi care dau 500 de litri de lapte. Sunt oi din laptele cărora se

produce brânza Roquefort, în Spania și Franța sau Feta în Grecia. La noi, fiecare oaie produce între 40-50 de litri de lapte pe an. Astfel, dacă facem 10 kg de brânză și un miel, tot este ceva mai bine. În trecut lâna era luată pentru țesături, din care se făceau postavuri, covoare sau carpete, iar din piei își făceau cojoc.

Laptele de oaie are grăsimea de la 7 la 13,5%, proteine între 3,9 și 8%, albumină și gamaglobulină între 2 și 5%. Prin comparație cu laptele de vacă, laptele de oaie are vitamina A de 10 ori mai mult, cantitate dublă de vitamina C și este de două ori mai bogat în fier. De asemenea, laptele de oi asigură cea mai mare cantitate de magneziu zilnic, vitamina B și toți aminoacizii esențiali. Una peste alta, laptele de oaie este cam de două ori și chiar mai mult superior celui de vacă. Păcat că acest lapte nu se mai găsește, doar iaurt, și acela rar. Aceasta și pentru că laptele de vacă este din plin valorificat, în detrimentul laptelui de oaie.

Cum spunea Densușianu, civilizația românilor are origini pastorale. E un factor de etnogeneză. Transhumanța, modul de viață, era foarte simplu, fie și dacă ar fi să vedem că pe la anul 1811, peste 870 de mii de oi au trecut în Țara Românească. În anul 1833 carnea de oaie costa între 18-24 parale/kg., iar brânza de oaie cam 26 de parale/kg. În 1841 cașul proaspăt costa 1,20 lei/kg, brânza de puțină era 1,20 lei/kg, iar cașcavalul 3,50 lei/kg. La noi, în cazul Novaciului, erau deschise 7 poteci pe care circulau oile. Așa a făcut ca oierii să rămână în Novaci de pe la 1760 și până în 1940, chiar

mai încolo. Din amintirile mele, ciobanii urcau la munte după 15 mai și reveneau toamna, în jurul datei de 15 septembrie. Îmi aduc aminte că tata l-a întrebat pe unul din fruntea oilor unde merge și acesta i-a răspuns că la Boarneșul, unde se adună măgarii.

Ciobanul are orizonturi fie de la stână, fie de la stelele pe care știe să le denumească. Un neam al Guganilor, de la muntele Gugu, celebru prin - Cogaion al lui Zamolxe - a fost și pe aici pe la Novaci, după cum ne spun păstorii. Pe deasupra oilor făceau semnul Crucii, ca un simbol al credinței. Tot așa și măgarul care avea semnul crucii pe spinare. Ca atare, oile, măgarul și ciobanul erau un semn al credinței.

Dacă ne gândim la componentele fundamentale ale oricărei culturi - cognitive, normative și simboluri - constatăm că acestea vin de la strămoși. Omul apare ca într-un fel de cosmos - natura terestră, stelară, cerească - însăși viața fiind astfel integrată. Toate aceste acte ale omului semnifică o sacralitate. Într-o astfel de ordine, simbolurile uitate în actul uman par a fi cifrul unui mister pe care îl evocă. De aceea simbolurile și caracteristicile vieții ne apar ca un fel de scriere de partitură ce se cere descifrată mereu și niciodată epuizată.

E aici o schimbare de simboluri legată de sacrificarea animalelor, de venirea unui om pe lume sau de părăsirea acestei lumi. În civilizația pastorală, lumea nu este ca un ansamblu de forme de materiale, ci ca un întreg în care părțile coexistă, se mișcă împreună, și relațiile se întrepătrund. De aici importanța enormă pentru omul contemporan de a păstra civilizația pastorală și de a păstra formele valabile pentru lumea de mâine.

În civilizația postindustrială actuală, omul este separat de lume. Miturile, simbolurile, povestea strămoșilor, amintiri despre începuturile primordialității, când omul nu era despărțit de păduri și câmpuri, de animale care populau apele și cerul înstelat, era un tot unitar. Acum totul este o poveste a goanei omului după mașini, a dominației asupra naturii și asupra semenilor săi. Simbolurile și amintirile despre începuturile primordialității și eternul reîntoarcerii au dispărut, locul lor fiind luat de surrogate de trăiri, unde biologicul este separat de spirit.

ION FLOREA

BALADA CIOBANULUI

Și-am zis verde ruguleț
Între Jiu și-ntre Olteț,
Între Lotru și Jieț
Pe-un vârf de stâncă-nalt
Este-un brad mare rotat.
Între brad și-o stâncă mare,
Bobocel frumos de floare.
El tot strigă bradului
De pe vârful muntelui:
-Leagănă-te brăduleț
Cât ești mândru și semeț,
Leagănă-te trunchi de brad
Cât ești mândru și rotat
C-apoi vine vremea rea
Și-o să-ți frângă tulpina.
Ți-o rupe crucea din vârf
Și te culcă la pământ
De mă face ca să plâng.
M-am legănat brăduț și eu
Când am fost în timpul meu
Dup-o mândră fetișcană
Țucu-i ochii și-o sprânceană
Și cercelul din ureche
Și gurița când i-o fi sete.
Avea ochii de lupoaică

Și gurița de șerpoaică.
Dar acum îs cam pățit
Și pățit și priceput
Și de viscole bătut
Și de lume povestit.
Nu mă muștră numai satu'
Că nu știu unde mi-i patu'
Ci mă muștră lumea toată
Că nu pun mâna pe sapă
Și tot urc la munți de piatră
Să mulg oile-n găleată.
Dar eu nu am ce să fac
Că mama m-a blestemat
În ziua când m-a făcut
Să stau singur ca un cuc,
Să dau chiot după lup.
-Ține câine, ș-o Bălan,
Uite lupul cel viclean
Vrea să mă lase Oltean.
Vai săraca mama mea
Mă scâldea, mă legăna,
Din gură mă blestema:
Mă legăna c-un picior
De mine nu i-a fost dor
Fiind al nouălea ficior.

M-a blestemat într-o marți
Să pasc oile-n Carpați
Pe sub brazi-ncetinați
Să mă leg cu ursul frate
Când mă calcă-n miez de
noapte.
M-a blestemat apoi și joi
Să-mi fac viața după oi
Tot prin viscole și ploii,
Tot pe drumuri cu noroi.
M-a blestemat vineri seara
Să cutreier toată țara,
Să mănânc pâine străină,
Să n-am parte de hodină.
Vai, mâncatu-s de străini
Ca iarba de boi bătrâni.
Nici mâncată, nici lăsată,
Numai în picioare jucată.
M-a blestemat și sâmbăta
Să pasc oi pe Dunărea,
Să văd valuri mari de apă
Să duc frică, de mă-neacă.
M-a mai blestemat odată
De-a picat apă din piatră.
-Tu să pleci de lângă mine

Că m-am săturat de tine
Și să ieși în munți la stână
Să mănci lapte și smântână.
Să tot ieși mereu la deal
Să mănci carne de bătal
Și tocan de miel sugar
Și brânză de burduf
Ca să poți trăi la vârf.
Și la brâu mi-a pus cuțit
Ca să fiu ficior voinic,
Fără teamă de nimic,
Să pasc oile pe dungă
Tot prin ploaie și prin păclă.
Să pun ciomagul sub cap
Pe pământ să dorm ca-n pat,
S-aud pe Bălan când latră
Și lupanii când m-atacă.
Dute-n colo lup hain
Că-i Bălan câine bătrân,
Câine neaoș de român,
De nevoie încercat,
De ursoaică sugrumat.
Colo-n toamnă spre sfârșit
Să privesc spre cer mâhnit
De o tainică durere

Viața munților cum pieri,
Cât privești spre asfințit
Numai munte mohorât.
Și-apoi frate-n miază-zi
Numai dealuri și câmpii
Așteptându-te să vii.
Când te-ntorci spre miază-
noapte
Te-apucă fiori de moarte
Când găsești pe seci izvoare
Turme albe de mioare
Cum se duc în șirețele,
Rămân munții fără ele.
Să privești și pe poteci
Cum se duc bieții berbeci,
Cum se duc și nu mai vin
Pân-la Sfântul Constantin.
Ciobănașul cu durere
Cumpănește pe măgari
Și domol își face cruce,
Iar când soarele străluce
Se coboară către zare
După turma de mioare.

Elevii Liceului Teoretic Novaci se pregătesc pentru efectuarea unui nou stagiu de practică în Malaga, Spania

Începând cu 5 mai 2021, la Liceul Teoretic Novaci se derulează activități de pregătire pedagogică, lingvistică și culturală a celor 14 elevi care vor efectua în perioada 29.05.2021-19.06.2021, stagiul de practică de trei săptămâni (flux 1) în Malaga, Spania, în cadrul proiectului ERASMUS+ „Formarea tinerilor în spațiul european, o șansă pentru viitor!”, nr. 2020-1-RO01-KA102-078352. Proiectul se adresează elevilor Liceului Teoretic Novaci, clasa a XI-a de la calificarea Tehnician în turism și Lucrător hotelier în anul școlar 2020-2021.

Promovând cooperarea transnațională, proiectul oferă posibilitatea desfășurării de stagii de practică în companii de profil din Malaga- Spania, cu scopul dobândirii de competențe profesionale și personale necesare practicării cu succes a viitoarei meserii, ne-a mărturisit doamna profesoară Lăcătușu Redeca Amelia, membru în echipa de gestiune a proiectului. Proiectul s-a dezvoltat pornind de la complementaritatea activităților pe care le desfășurăm și dorința de a ne implica în proiecte privind tranziția de la școală la viața activă. Activitățile principale ale proiectului cuprind pregătirea pedagogică, culturală și lingvistică și stagiile de formare profesională.

Cum deja am amintit mai sus, stagiul de formare la locul de muncă are o durată de câte 3 săptămâni și e organizat pe 2 fluxuri, cuprinzând 28 elevi și doi profesori însoțitori.

Primul flux de mobilitate se va desfășura în perioada 29.05.2021-19.06.2021 și vor participa 14 elevi din clasa a XI-a de la calificarea Tehnician în turism și Lucrător hotelier și doi profesori însoțitori, Redeca-Lăcătușu Amelia și Tița Laura.

Înainte de plecarea în mobilitate, elevii implicați în proiect participă la activități de pregătire pedagogică, lingvistică, culturală, activități organizate modular. Pregătirea are ca scop buna integrare a participanților, pe perioada mobilității în noul mediu de viață și de lucru.

În ceea ce privește pregătirea participanților, aceasta este efectuată de membrii echipei de gestiune în țară și de către mentorul organizației intermediare în Spania. De asemenea, pregătirea lingvistică se desfășoară atât în țară cât și în stagiul de practică, folosind platforma OLS în limba spaniolă.

Lucrând alături de specialiști cu experiență în domeniul turismului din organizațiile de primire din Malaga-Spania, elevii își dezvoltă la standarde europene competențe cheie și specializate: capacitatea de a lucra în echipă, însușirea unor tehnici moderne de comunicare cu turiștii, de a face față tranziției de la școală la locul de muncă precum și abilități sociale și noi competențe de comunicare într-o limbă străină.

Doamna profesoară Lăzărescu Adriana, coordonator în cadrul proiectului, a făcut cunoscut elevilor și părinților acestora faptul că *recunoașterea oficială a competențelor profesionale dobândite se realizează la finalul stagiului prin acordarea certificatelor Europass, documente ce vor aduce elevilor oportunități profesionale mai bune în carieră și vor facilita mobilitatea acestora în Europa.*

Cu siguranță va fi o experiență benefică și de neuitat pentru elevi!

Prof. Alina Ramona ȚICU
Director Liceul Teoretic Novaci

EXPOZIȚIE DE PICTURĂ

ALESSIA DIACONESCU
Grădina fermecată a Alessiei
expoziție

13-31 mai 2021

Vernisaj: Joi, 13 mai 2021, ora 13.00, Casa de Cultură Novaci

Joi, 13 mai 2021, la Casa de Cultură Novaci a avut loc vernisajul expoziției: Alessia Diaconescu - „Grădina fermecată a Alessiei”. Este prima expoziție a Alessiei, elevă în clasa a IV-a, Școala Gimnazială Novaci.

Alessia este câștigătoarea MARELUI PREMIU „ARTE MICI” despre care am scris în numărul trecut al publicației „Novăceanul”.

Felicitări micuței pictorițe și îndrumătoarei Cercului de pictură, Daciana Ungureanu, prof. Școala de Arte Târgu-Jiu, Secția Externă Novaci.

Expoziția poate fi vizionată până în ziua de 31 mai 2021.

Constantin DĂRVĂREANU

Vremurile, au schimbat nu doar rânduielile păstoritului, ci și obiceiurile strămoșești

Viața pastorală la Novaci, ca de altfel a tuturor locuitorilor care ocupă șirul de sate de sub poala munților, e practică deosebită de către cei din părțile unghurene din ținuturile Sibiului. Ea a fost înrădăcinată la Novaci urmare a procesului de roire din Ardeal, din sate precum Jina, Poiana Sibiului, Săliște, Rășinari ori de prin părțile Albei și Hunedoarei.

Majoritatea celor care au venit și „pământenizat” aici, datorită numărului lor mare și ocupației pastorale pe care au păstrat-o conform locului de naștere, s-au așezat aici după Răscoala lui Horea, în a doua jumătate a secolului al XVIII-lea. Au plecat din locurile de origine, mai întâi câte una-două familii, apoi în grupuri din pricina autorităților și legislației austro-ungare, găsind în aceste locuri libertatea care domnea în această parte a muntelui. Este de mare importanță faptul că autoritățile vremii au văzut în cei care au venit și stabilit în aceste locuri oameni înstăriți, cu putere economică, oameni practici, puternici, inteligenți. Este și motivul pentru care au fost stabiliți aici, grație Băncii Populare „Gilortul” care a cumpărat Moșia Novaci pe care a împărțit-o oamenilor.

Ocupația de bază a rămas creșterea oilor,

păstoritul. Condițiile de creștere a oilor a impus vastul fenomen al transumanței, adică vâratul în munți și iernatul la șes. Până la Evenimentele din Decembrie 1989, acest proces și-a urmat cursul normal: iernatul în șesurile dunărene, în Dobrogea, Banat, iar primăvara, odată cu topirea zăpezii, urcatul la munte, cu un mic popas în localitate, când avea loc tunsul oilor, tăierea mieilor de Sfintele Sărbători ale Paștelui, pregătirea pentru urcatul în munți. De regulă, acest lucru se petrecea în preajma Sfintei Sărbători a Împăraților Constantin și Elena, când drumurile erau desfăcute și când în munți dădea colțul ierbii.

Din păcate, fenomenul transumanței a suferit modificări substanțiale după Decembrie 1989 când terenurile au fost redede foștilor proprietari făcând imposibilă deplasarea turmelor în vechile locuri de iernat. Păstorii au fost nevoiți să-și găsească alte locuri de iernat, mai aproape de casă, în condiții mult diferite față de ce era odată.

Viața păstorilor s-a schimbat, iar costurile de întreținere a animalelor pe timpul iernii au crescut considerabil. În noile locuri unde și-au găsit adăpost pentru iernat, primăvara vine mai repede, colțul ierbii

dă mai timpuriu. Cum zăpada la munte parcă întârzie mai mult ca în anii din urmă, păstorii nu se grăbesc să urce cu turmele în munți. Și dacă aruncăm privirea spre Mohorul, Dengherul, Urdele, observăm că zăpada se topește cu mare greutate și culmea, deși ne aflăm către sfârșitul lunii mai, și-a înnoit mereu hainele. Nici nu au pe unde urca în munți și nici iarbă nu se găsește. Și uite așa, nici tradiționalele obiceiuri legate de urcatul oilor la munte nu-și mai au valoarea de altădată. O cauză principală a ultimilor doi ani ar fi și nenorocita de pandemie care s-a abătut asupra întregii lumi. Restricțiile impuse nu ne-au permis să sărbătorim acest eveniment după tradiționalele obiceiuri de altădată. Oricât am încerca, farmecul tradiționalei manifestări a „Urcatului oilor la munte” care aducea în Novaci mii și mii de turiști și iubitori ai frumosului din toată țara, nu poate fi înlocuit cu nimic.

Nădăjduim că lucrurile se vor schimba și că la viitoarea ediție a „Urcatului oilor la munte” vom readuce bucurie în sufletele miilor de participanți care obișnuiau ca în această zi să fie oaspeți dragi novăcenilor.

Constantin DĂRVĂREANU

POPULAȚIA ȘI STAREA CIVILĂ A COMUNEI NOVACI ÎNTRE ANII 1831 – 1920

Apariția cărții "COMUNA NOVACI, STARE CIVILĂ 1832-1915" elaborată de ing. Ciocan Petrișor (2020) constituie un eveniment istoriografic important pentru orașul Novaci, pentru locuitorii și cetățenii cu origini novăcene, oferind acestora posibilitatea de a-și cunoaște strămoșii și rudele din perioada respectivă. Totodată cartea menționează stărnește curiozitatea și interesul unora dintre cititori de a cerceta, elabora și prezenta rezultate privind evoluția unor indicatori demografici ai comunei Novaci din intervalul de ani 1831-1920, cu scopul de a contribui la cunoașterea dezvoltării localității respective în acea perioadă de ani. În aceasta categorie se înscrie activitatea subsemnatului și articolul de față, ambele generate de dorința de a-mi aduce un mic aport la cunoașterea trecutului comunei mele natale "NOVACI, Dragul meu oraș de munte, Perla a Parângului"...(citit din poezia Florentinei Cutaeanu 2021), oraș cărui îi dedic studiul de față.

1. ÎNCEPUTUL ÎNREGISTRĂRII de date de Stare Civilă la nivelul parohiilor din comuna Novaci din anul 1832 (parte integrantă a acțiunii respective desfășurate pe întreg teritoriul statelor Moldova și Țara Românească) a fost rezultatul dezvoltării istorice a grijei și a preocupărilor structurilor bisericești (mitropolii, episcopii, mănăstiri, parohii) pentru îndeplinirea de către cetățeni a ritualurilor religioase de botez, de cununie, de deces etc. Istoricul Dinu Postarencu scrie că, înainte de secolul 16, în țările române medievale, confirmarea identității, a datelor de botez, de cununie și de deces ale unei persoane se făcea prin mărturie și prezumții. Istoricul citat menționează că primele reglementări din acest domeniu au apărut în Pravila lui Lucaci din 1586 (Lucaci fiind un cărturar moldovean cu studii în Polonia, profesor la școala de pe lângă Mănăstirea Putna) și în Pravila lui Vasile Lupu din 1646, pravila scrisă de Mitropolitul Varlaam Moțoc. Următoarele reglementări din acest domeniu au apărut în 1817 în "Codul Calimachi" din Moldova și în 1818 în "Legiunea Caragea" din Țara Românească (coduri ale ultimilor domni fanarioți din țările române menționate). Reglementările din aceste coduri au fost introduse și au devenit obligatorii prin "Regulamentul Organic" instituit de generalul Pavel Kiseleff în țările române ocupate de Rusia țaristă între 1829 și 1834; reglementări ce prevedeau înregistrarea botezului, cununii și deceselor la nivel parohial. Reglementările respective au durat până în 1865, an după care înregistrările de date de Stare Civilă au trecut de la parohii la primării, în baza Codului Civil elaborat de guvernul Domnitorului A.I. Cuza.

2. PRELUCRAREA DATELOR ANUALE DE Nașteri (N), de Căsătorie (C) și de Deces (D) din cartea lui Ciocan Petrișor în vederea punerii lor în valoare statistică și a elaborării articolului de față a condus la obținerea de rezultate pentru următorii indicatori demografici: Sporul Natural de Locuitori (SNL); Numărul de Locuitori (NL); Numărul de Bărbați (B); Numărul de Femei (F); Numărul de Gospodării (G); Sporurile decedate de bărbați, de femei și gospodării raportate la numărul de locuitori și la 1000 de locuitori; precum și pentru numărul decadal al Nașterilor (N), al Căsătoriilor (C) și al Deceselor (D) raportate la numărul (total) al locuitorilor și la 1000 de locuitori, și raportul procentual dintre nașteri și decese rezultate prezentate în cele ce urmează.

3. VALORILE INDICATORILOR PRIVIND POPULAȚIA

3.1. NUMĂRUL DE LOCUITORI (NL) ai Comunei Novaci-Gorj a înregistrat creșteri în marea majoritate a anilor din intervalul 1831-1920 (interval de 90 de ani); creșteri de la 1037 (100%) locuitori existenți la 01.01.1831, la 1543 (149%) locuitori în anul 1880 și la 2076 (200%) locuitori la finalul anului 1920. Continuitatea creșterilor anuale a Numărului de Locuitori a fost întreruptă în 5 ani izolați, anume în anii 1839, 1843, 1853, 1872 și 1909, ani în care numărul anual al deceselor (D) a depășit numărul Nașterilor (N); de 3 ani consecutivi, anume 1916, 1917 și 1918 de război mondial, ani în care au decedat 65 de locuitori novăceni (C. Dărvareanu, Monografia Orașului Novaci, 2008); precum și de 2 ani, 1854 și 1864, în care numărul deceselor a fost egal cu numărul nașterilor, sporul natural de locuitori fiind 0 (zero). (Tabelul 1)

3.2. NUMĂRUL DECADAL DE LOCUITORI (NDL) a înregistrat creșteri cumulative continue, anume de la 1093 (105%) locuitori la sfârșitul decadei 1831-1840 la 1543 (149%) locuitori la sfârșitul decadei 1870-1880, respectiv la suma de 2076 (200%) locuitori la sfârșitul decadei 1910-1920. (Tabelul 2)

3.3. SPORUL CUMULATIV DE LOCUITORI (SCL) a înregistrat de asemenea creșteri continue de la 56 (5%) locuitori la sfârșitul decadei 1831-1840 la 300 (49%) locuitori la sfârșitul decadei 1870-1880 și la 1039 (100%) locuitori la sfârșitul anului 1920. (Tabelul 2)

3.4. NUMĂRUL DECADAL DE BĂRBAȚI (B), DE FEMEI (F) ȘI DE GOSPODĂRII (G) au prezentat creșteri continue în seria celor 9 decenii analizate. Astfel față de sumele de la 01.01.1831 de 552 (100%) bărbați, de 485 (100%) femei și de 241 (100%) familii, la finalul anului 1920 s-au aflat 1106 (200%) bărbați, 970 (200%) femei și 482 (200%) gospodării. (Tabelul 2)

3.5. SPORURILE DECADALE RAPORTATE LA TOTAL LOCUITORI ALE NUMERELOR de bărbați, de femei și de gospodării au avut valori crescătoare în succesiunea celor 9 decenii, cu excepția deceniilor 1880-1890 și 1910-1920, ultima diminuare fiind cauzată de războiul mondial. Sporurile menționate au avut valori medii de 61 pentru bărbați, de 54 pentru femei, de 27 pentru gospodării și de 115 pentru sporul natural de locuitori; precum și limite de variație cuprinse între 30 și 109 pentru bărbați, între 26 și 96 pentru femei, între 13 și 47 pentru gospodării și între 56 și 205 pentru SNL; sporuri care au însumat la finalul anului 1920 valori de 554 pentru bărbați, de 485 pentru femei, de 241 pentru gospodării și de 1039 pentru SNL.

3.6. SPORURILE DECADALE RAPORTATE LA 1000 DE LOCUITORI au avut pe intervalul de ani 1831-1920 valori medii de 39 pentru bărbați, de 34 pentru femei, de 17 pentru gospodării și de 73 pentru SNL; precum și limite de variație între 27 și 54 pentru bărbați, între 24 și 48 pentru femei, între 12 și 23 pentru gospodării și între 51 și 102 pentru SNL. (Tabelul 2)

4. VALORILE INDICATORILOR DE STARE CIVILĂ

4.1. NUMĂRUL NAȘTERILOR (N) raportate la total locuitori din intervalul de ani 1831-1920 a fost de 3662 N, a avut o valoare medie de 409 N pe întreg intervalul de ani menționat și limite de variație cuprinse între 261 N în deceniul 1831-1840 și 658 N în deceniul 1910-1920. Continuitatea creșterii numărului de nașteri în succesiunea celor 9 decenii analizate a fost întreruptă de descreșterile din deceniile 1860-1870 și 1880-1890. (Tabelul 2)

4.2. NUMĂRUL CĂSĂTORIILOR (C) raportate la total locuitori din intervalul de ani 1831-1920 a fost de 848 C, a avut o valoare medie decadală a celor 9 decenii de 94 C și limite de variație cuprinse între 98 C în deceniul 1860-1870 și 145 C în deceniul 1900-1910.

4.3. NUMĂRUL DE DECESE (D) raportate la total locuitori din intervalul de ani 1831-1920 a fost de 2623 D, a avut o valoare medie pe cele 9 decenii de 291 D și limite de variație cuprinse între 152 D în deceniul 1860-1870 și 592 D în deceniul 1910-1920, creștere importantă cauzată de Războiul Mondial. (Tabelul 2)

4.4. NUMĂRUL NAȘTERILOR LA 1000 LOCUITORI (N1000) din intervalul de ani 1831-1920 a însumat 2292 N, a avut o valoare medie pe cele 9 decenii de 255 N și limite de variație între 206 N în deceniul 1860-1870 și 317 N în deceniul 1910-1920.

4.5. NUMĂRUL CĂSĂTORIILOR LA 1000 LOCUITORI a fost în cele 9 decenii de 725 C, a avut o valoare medie de 80 C pe cele 9 decenii și limite de variație între 65 C în deceniul 1910-1920 și 118 C în deceniul 1840-1850.

4.6. NUMĂRUL DECESELOR LA 1000 LOCUITORI a însumat în cei 90 de ani, 1631 D, a avut o valoare medie decadală generală de 181 D și limite de variație cuprinse între 109 D în deceniul 1860-1870 și 285 D în deceniul 1910-1920; număr la care

sunt însumați și cei 65 de novăceni decedați în primul război mondial. (Tabelul 2)

4.7. RAPORTUL PROCENTUAL DINTRE NAȘTERI ȘI DECESE are o valoare de 140% pe intervalul de ani 1831-1920, precum și valori decedate cuprinse între 111% în deceniul 1910-1920 și 189% în deceniul 1861-1870. Variația decadală a acestui indicator sugerează existența unor legături între nașteri și decese, pe de-o parte și condițiile socio-economice din deceniile respective, pe de altă parte, legături care ar merita cercetate de specialiști.

Datele și comentariile prezentate mai sus evidențiază faptul că, în intervalul de ani 1831-1920, în comuna Novaci a avut loc o dublare a numărului de locuitori, de bărbați și de femei, precum și a numărului de gospodării (de familii, de menaje).

Este necesar de menționat faptul că, rezultatele și comentariile din articolul de față au un caracter relativ, ca urmare a absenței unui număr mare de date anuale de STARE CIVILĂ din intervalul 1832-1865; anume a 30 (18%) date de nașteri, a 56 (32%) date de căsătorie și a 36 (21%) date de deces (din cele 170 de date necesare pe fiecare indicator pentru cei 34 de ani și pentru cele 5 sate componente ale Novaciului), precum și a absenței a 4 date anuale de nașteri, a 5 date anuale de căsătorie și a 4 date anuale de deces la nivel comunal în intervalul 1866-1915, toate aceste goluri fiind completate prin interpolare. Caracter relativ au și datele decedate privitoare la numărul de bărbați, de femei și de gospodării; caracter ce decurge din calculul lor indirect prin raportarea la numărul de locuitori ai fiecărei decade; calcul constând în înmulțirea numărului de locuitori cu coeficienții 0,53255 pentru bărbați, 0,46745 pentru femei și 0,23201 pentru gospodării; coeficienți rezultați prin raportarea numărului de 1088 bărbați, 955 femei și 474 gospodării la numărul de 2043 locuitori, cifre stabilite de Recensământul Populației din 19 Decembrie 1912.

Fară completările de date prin interpolare și extrapolare menționate nu era posibilă punerea în valoare statistică a datelor de Stare Civilă din cartea lui Ciocan Petrișor și nici elaborarea articolului de față, realizări care, apreciez eu, reprezintă "ceva mai mult" decât absența lor.

Tabelul 1. Valori anuale și decedate ale unor indicatori demografici ai comunei Novaci, la 31 decembrie al fiecărui an din intervalul 1831-1920.

AN	NL	SNL	N	C	D	AN	NL	SNL	N	C	D	AN	NL	SNL	N	C	D
1831	1046	9	22	8	13	1861	1273	13	31	15	18	1891	1648	7	42	14	35
1832	1058	12	25	7	13	1862	1295	22	34	14	12	1892	1661	13	47	10	34
1833	1064	6	19	10	13	1863	1323	28	39	9	11	1893	1662	1	42	11	41
1834	1071	7	25	11	18	1864	1343	20	38	9	18	1894	1673	11	47	16	36
1835	1081	10	28	11	18	1865	1354	11	38	12	27	1895	1689	16	54	14	38
1836	1090	9	27	8	18	1866	1364	10	25	10	15	1896	1719	30	57	17	27
1837	1094	4	25	8	21	1867	1373	9	12	7	3	1897	1746	27	53	15	28
1838	1097	3	29	10	26	1868	1385	12	17	5	5	1898	1765	19	46	14	27
1839	1090	-7	31	12	38	1869	1389	4	22	10	18	1899	1787	19	46	14	27
1840	1093	3	30	13	27	1870	1395	6	31	7	25	1900	1805	18	59	13	41
		56	261	105	205			135	287	98	152			164	499	136	335
1841	1097	4	26	17	22	1871	1398	3	33	7	30	1901	1823	18	51	14	33
1842	1103	6	41	11	35	1872	1392	-6	32	9	38	1902	1838	15	61	17	46
1843	1082	-21	28	11	49	1873	1410	18	42	10	24	1903	1856	18	58	19	40
1844	1085	3	31	14	28	1874	1410	0	32	9	32	1904	1882	26	68	9	42
1845	1102	17	30	11	13	1875	1441	31	61	10	30	1905	1925	43	71	20	28
1846	1122	20	28	16	8	1876	1465	24	47	20	23	1906	1967	42	74	13	32
1847	1136	14	21	13	7	1877	1481	16	49	8	33	1907	1970	3	46	10	43
1848	1143	7	20	13	13	1878	1492	11	26	10	15	1908	1999	29	60	13	31
1849	1153	10	23	16	13	1879	1516	24	37	9	13	1909	1992	-7	55	17	62
1850	1163	10	26	15	16	1880	1543	27	48	9	21	1910	2010	18	75	19	57
		70	274	137	204			148	407	101	259			205	619	145	414
1851	1180	17	38	13	21	1881	1562	19	36	11	17	1911	2017	7	71	13	64
1852	1196	16	28	10	12	1882	1568	6	24	12	18	1912	2043	26	64	14	38
1853	1176	-20	28	10	48	1883	1587	19	35	10	16	1913	2098	55	84	15	29
1854	1176	0	22	16	22	1884	1594	7	27	13	20	1914	2131	33	71	22	38
1855	1194	18	28	13	10	1885	1602	8	33	14	25	1915	2142	11	74	5	63
1856	1213	19	34	8	15	1886	1610	8	38	15	30	1916	2137	-5	66	3	71
1857	1223	10	22	10	12	1887	1611	1	39	12	38	1917	2085	-52	60	3	112
1858	1234	11	23	8	12	1888	1623	12	52	12	40	1918	2051	-34	41	20	75
1859	1242	8	36	16	28	1889	1636	13	38	6	25	1919	2063	12	78	14	66
1860	1260	18	41	10	23	1890	1641	5	35	10	30	1920	2076	13	49	23	36
		97	300	120	203			98	357	115	259			66	658	132	592

NL=Număr Locuitori; N=Nașteri; C=Căsătorii; D=Decese; SNL=Spor Natural Locuitori.

Oportunitate pentru tineri. The Duke of Edinburgh's International Award, programul Casei Regale, acum și în Gorj, inclusiv la NOVACI

Asociația TEAM for Next Generation, cu sediul în Novaci-Gorj, a obținut de curând licența de livrare a programului *The Duke of Edinburgh's International Award*, ca Unitate AWARD în cadrul acestuia.

Astfel, începând cu luna iunie, orice tânăr cu vârsta cuprinsă între 14 și 24 de ani poate parcurge unul sau toate cele 3 niveluri ale programului *The Duke of Edinburgh's International Award* și în județul Gorj, iar Liceul Teoretic Novaci a primit cu bucurie propunerea de a se implica în acest program.

Cu sprijinul Liderilor Award (profesori de liceu/lucrători de tineret), participanții își aleg activități și își stabilesc obiective de dezvoltare personală în cadrul fiecăreia dintre următoarele secțiuni: **voluntariat**-presupune sprijin oferit în mod voluntar indivizilor, organizațiilor non-guvernamentale și comunității locale în general, având ca obiectiv dobândirea deprinderilor de oferire a sprijinului membrilor comunității, atunci când e nevoie; **activități fizice**-vizează îmbunătățirea performanței într-un anumit sport, dans sau activități de întreținere fizică, având ca obiectiv încurajarea participării tinerilor la activități fizice urmărind dezvoltarea performanțelor individuale și îmbunătățirea/mentinerea stării de sănătate; **abilități personale** - această secțiune vizează dezvoltarea unor abilități practice și sociale, precum și a anumitor interese personale, având ca obiectiv încurajarea dezvoltării intereselor personale, a creativității și aptitudinilor practice; **aventură** - presupune planificarea și pregătirea pentru finalizarea unei călătorii de aventură în aer liber, această secțiune având ca obiectiv dezvoltarea spiritului de echipă prin participarea la activități provocatoare și pline de aventură.

La nivelul de Aur, participanții trebuie să parcurgă adițional un Proiect Rezidențial, care implică a locui și a desfășura activități în folosul comunității,

unde se locuiește pentru o anumită perioadă.

Fiecare nivel este progresiv și cere mai multă implicare de timp și dedicare din partea participanților: bronz : 3 – 6 luni, argint: 6 – 12 luni, aur: 12 - 18 luni.

Printre beneficiile acestui

program amintim: programul este recunoscut în toată lumea, adaugă valoare CV-ului tău, crește șansele de angajare și a surselor de venit durabile, explorează și perfecționează abilitățile individuale, consolidează calitatea de Lider, crește participarea în viața civică, oferă oportunități multiple, îmbunătățește condiția fizică și sănătatea.

Programul *The Duke of Edinburgh's International Award* a fost creat în 1956 în Marea Britanie și este rezultatul eforturilor a trei oameni – ASR Prințul Philip, educaționalistul german Kurt Hahn și Lordul John Hunt, liderul primei ascensiuni reușite pe Everest. Programul a apărut pe baza nevoii identificate a unui program echilibrat și voluntar de activități, care să îi ajute pe tineri în dezvoltarea personală și să le ofere o direcție în perioada de tranziție de la adolescență la maturitate. Programul a evoluat foarte mult în timp, oferind ceva nou fiecărui tânăr din lume, indiferent unde se află și oricare ar fi circumstanțele sale.

Prezent în peste 140 de țări și teritorii, din Award au făcut parte mai mult de 8 milioane de tineri până la acest moment, inclusiv tineri din România începând cu anul 2013, când a avut loc lansarea programului Award în România, în cadrul unei Gale Regale sub patronajul Majestății Sale Margareta, Custode al Coroanei Române.

Acum, și tu poți fi unul dintre ei!

Mai multe detalii aici: www.dofe.ro/ro/despre-award/despre-programul-award/

Prof. Alina Ramona ȚICU

Două suflete se regăsesc în lumea îngerilor

Ei sunt Vetuța și Mitruță Bodislaw, profesorii de română-istorie. S-au găsit unul pe altul în studenție, colegi fiind la aceeași facultate. Au pornit împreună pe cărările vieții cultivând din învățătura lor zecilor generații de elevi ce le-au trecut prin mână la școlile din Alimpești, Poenari, Baia de Fier și Cernădia, oaza de rai de unde el, Mitruță Bodislaw deschidea ochii în 1935. Cine a prins învățătura lor, a învățat limba română adevărată! Circula o vorbă printre dascălii timpului că se vor naște mai rar titani ai gramaticii limbii române cum au fost Mitruță Bodislaw și Sabin Popescu. Sute, poate chiar mii dintre discipolii lor poartă în grai amprenta curată a graiului românesc și o transmit urmașilor lor.

Acum, amândoi au trecut în lumea îngerilor, Vetuța în urmă cu aproape 20 de ani, Mitruță la o săptămână după Sfintele Paști. S-au dus acolo sus, în galeria marilor dascăli ai Cernădiei care au fost: Ionel Flitan, Alexandru Forțofoi, Pantelie Moculescu, Dumitru Zamfira, Vochița și Sabin Popescu, Mia Staicu, Nina Rădescu, Vetuța Popescu și mulți alții.

Se cuvine un pios omagiu din partea noastră, a cernăzânilor, pentru acești titani ai școlii din Cernădia.

Grl dr. Ion STAICU

Urmare din pag. 4

...POPULAȚIA ȘI STAREA CIVILĂ A COMUNEI NOVACI...

Tabelul 2. Valorile decadale și însumate ale unor indicatori demografici ai Comunei Novaci-Gorj din intervalul de ani 1831-1920

Nr. Crt.	Data calendaristică	Valori ale indicatorilor privind populația														Valori ale indicatorilor de Stare Civilă ⁴⁾							
		NDL ¹⁾		SCL ²⁾		Număr decadal L ³⁾			Sporuri decadale de ³⁾						la total locuitori			la 1000 loc					
		Nr.	%	Nr.	%	B	F	G	SNL	B	F	G	SNL	B	F	G	N	C	D	N	C	D	$\frac{N}{D} \cdot 100$
1	01.01.1831	1037	100	1037	100	552	485	241	la total locuitori						la total locuitori			la 1000 loc					
2	31.12.1840	1093	105	56	5	582	511	254	56	30	26	13	51	27	24	12	261	105	205	239	96	188	127
3	31.12.1850	1163	112	125	12	619	544	270	70	37	33	16	60	32	28	14	274	137	204	236	118	175	134
4	31.12.1860	1260	121	223	27	671	589	292	97	52	45	22	77	41	36	17	300	120	203	238	95	161	148
5	31.12.1870	1395	134	358	34	743	652	324	135	72	63	32	97	52	45	23	287	98	152	206	70	109	189
6	31.12.1880	1543	149	506	49	822	721	358	148	79	69	34	93	50	43	21	407	101	259	255	63	163	157
7	31.12.1890	1641	158	604	58	874	767	381	98	52	46	23	60	32	28	14	357	115	259	217	70	158	138
8	31.12.1900	1805	174	768	74	961	844	419	164	87	77	38	91	48	43	21	499	136	335	276	75	186	149
9	31.12.1910	2010	194	973	94	1070	940	466	205	109	96	47	102	54	48	23	619	145	414	308	72	206	149
10	31.12.1920	2076	200	1039	100	1106	970	482	66	36	30	16	32	17	15	8	658	132	592	317	65	285	111
11	Sume	2076	200	1039	100	1106	970	482	1039	554	485	241	663	353	310	153	3662	848	2623	2292	724	1631	-
12	Medii	-	-	-	-	123	108	54	115	61	54	27	73	39	34	17	409	94	291	255	80	181	140

1) NDL=Număr decadal de locuitori; 2)SCL=Spur decadal de locuitori; 3)B=Bărbați; F=Femei; G=Gospodării; SNL=Spurul Natural de Locuitori; 4)N=Nașteri; C=Căsătorii; D=Decese.

Notă: Numai un cercetător putea realiza acest studiu care, sunt sigur, va fi de mare folosință tuturor celor care au preocupări legate de evoluția populației Novaciului, studiu care a necesitat luni de zile și nopți de insomnie. Felicitări Domnului Ing. Nicolae-Nelu Stângă, fiul renumitului preot Constantin Stângă-Novaci. (C.D)

Publicația lunară independentă „Novăceanul” este în primul rând o revistă de cultură care și-a propus să scormonească în colbul zilelor din urmă și să aducă în fața cititorilor informații din trecutul acestor locuri, dar și evenimente legate de istoria zbuciumată a poporului român, de lupta pentru unitate națională, libertate și independență dusă de-a lungul veacurilor. În acest context se înscrie și articolul următor semnat de Ioan Gabor, urmaș al lui AXENTE SEVER, erou al istoriei naționale, luptător împotriva exploatarei feudale și a nedreptăților naționale, un aprig sprijinitor al culturii românești.

Articolul mi-a fost trimis de bunul meu prieten, prof. Vasile Bebeșlea Sterp, președintele Fundației Culturale „Axente Sever”.

Constantin DĂRVĂREANU

UN EROU AL ISTORIEI NAȚIONALE

200 DE ANI DE LA NAȘTEREA PREFECTULUI PAȘOPTIST IOAN AXENTE SEVER

Sărbătorirea a 200 de ani de la nașterea lui Ioan Axente Sever este un admirabil prilej pentru readucerea în planul prezentului a trăsăturilor personalității sale, importante date din timpul vieții, Ioan Axente Sever, trebuie încadrat în rândul luptătorilor împotriva exploatarei feudale și a nedreptăților naționale, trebuie privit ca un mare bărbat politic și un sprijinitor al culturii românești.

S-a născut la 15 aprilie 1821 în satul Frăua, azi Axente Sever, fiind primul copil din cei cinci ai lui Iacob (Baciu) și Ana Axente. Școala primară a urmat-o la Blaj (în Frăua nu exista școală), apoi Liceul „Gheorghe Lazăr” din Sibiu (absolvind cu suma cum laudae), iar studiile universitare la Blaj.

De mic copil a văzut nedreptățile și suferințele prin care trecea țaranul român. În sufletul copilului Ioan se strângea picătură cu picătură amarul pe care strămoșii și părinții lui l-au acumulat în decursul anilor.

Ioan Axente Sever a dat încă de tânăr dovezi de puternică simțire pentru poporul său, în spiritul ideilor de libertate națională, socială a românilor din Ardeal.

Debutul în revoluția unitară a românilor l-a realizat în Țara Românească. În locuința sa din București s-au desfășurat în primăvara anului 1848 unele consfătuiri secrete ale fruntașilor revoluției, printre care s-a numărat și Nicolae Bălcescu. Legăturile cu Nicolae Bălcescu și cu ceilalți revoluționari, unde au dus o intensă activitate conspirativă, i-au apropiat sufletește. A participat efectiv la elaborarea planului pentru declanșarea revoluției în capitală, Ioan Axente Sever a ilustrat prin exemplul luptei dârze și al temerarelor planuri de acțiune, hotărârea poporului român de a se împotrivi oricărei forme de asuprire națională, de a apăra teritoriile ce aparțineau de drept națiunii noastre.

La începutul lunii septembrie 1848 a revenit în Transilvania, într-un moment dificil pentru revoluția română de aici.

Principală învățătură desprinsă de Ioan Axente Sever din participarea la revoluția din Țara Românească a constituit necesitatea mobilizării maselor populare în vederea menținerii revoluției. Cu această convingere

participă la adunarea grănicerilor de la Orlat la 10 – 11 septembrie 1848, care s-a desfășurat în prezența maselor populare din 51 de sate, de unde pleacă cu o ceată de 200 de tineri și ajunge la Blaj cu circa 4.000 de feciori înarmați fiecare cu ce aveau „**chemați pentru înarmarea generală a românilor,**” la cea de-a treia Adunare din septembrie. Acolo l-a întâlnit pe Avram Iancu, sosit și el în fruntea moșilor înarmați, instruindu-și oastea la lunca cea frumoasă din jos de Blaj.

Între 15 -25 septembrie 1848 are loc cea de-a treia adunare la “Câmpia Libertății”, semnând alături de Avram Iancu, Simion Bărnuțiu și alți fruntași revoluționari pentru prima dată un document – **Proclamație a Revoluției de la 1848.** Acum începe pentru Ioan Axente Sever perioada cea mai glorioasă a vieții lui, perioada de comandant în cadrul armatei revoluționare populare de adevărat erou național.

Din proprie inițiativă la 30 septembrie 1848, Ioan Axente Sever a organizat prima prefectură românească din împrejurimile Blajului. În cuprinsul acestei prefecturi se aflau circa 20.000 de bărbați capabili să mânăscă armele. Acțiunea de instruire a tineretului înrolat în oastea populară a prilejuit lui Ioan Axente să devină *Axente Sever*, cum îi plăcea lui să spună. Luând legătura cu reprezentanții celor 120 de sate, în mai puțin de trei zile dezarmează toți maghiarii rebeli.

Prima confruntare cu insurgenții maghiari a avut loc la 25 octombrie 1848, iar prima operațiune de amplasare la care a participat oastea populară românească a avut loc în prima jumătate a lunii noiembrie, voluntarii lui Ioan Axente Sever au fost dispuși pe malul stâng al Mureșului, între Mihălț și Noșlag. Ocuparea Blajului de trupele maghiare, l-a determinat pe Ioan Axente Sever să meargă în zona întărită din Munții Apuseni, unde între 12 – 20 ianuarie 1849 s-a întâlnit cu Avram Iancu și cu alți prefecti, unde au dezbătut problema generală românească. Apariția lui Ioan Axente Sever în munți a contribuit foarte mult la ridicarea moralului – notează Avram Iancu – căci vestea despre vitejia sa a ajuns până aici. Ioan Axente Sever a eliberat Abrudul stingând focul care a cuprins orașul. În zilele de 17-19 ianuarie 1849 au avut loc lupte crâncene la Aiud, la Vișoara unde Ioan Axente Sever a intervenit cu 1.200 de lăncieri, recucerind localitatea a doua zi. Victorios, el se retrage

pentru a apăra podul de la Mănărade, dar fără succes, oastea lui fiind copleșită de numărul mai mare al adversarului. În luptele de aici voluntarii lui Ioan Axente Sever au rezistat vitejește, eforturile lor fiind apreciate chiar de comandantul oștirilor maghiare Gzecz.

Între 24 – 28 ianuarie Ioan Axente Sever a încercat recucerirea Blajului. Organizează „**cinci departamente,**”. Unul era condus de fratele său mai mic Ariton numai de 17 ani, care reușește vremelnice să se apropie de obiectivul inițial. Ioan Axente Sever fiind la un pas de a-și pierde viața, un glonte străpungându-i coiful. În această bătălie un rol important l-au avut voluntarii din localitatea Frăua, conduși de tribunul Ariton Axente, tribunat alcătuit din 10 sate cu sediul la Frăua, azi Axente Sever.

Eșecul recuceririi Blajului a constituit pentru Ioan Axente Sever un nou prilej de a condamna atitudinea armatei imperiale, care în mod intenționat lăsa oștirile voluntarilor români să acționeze local fără sprijin.

De la jumătatea lunii martie 1849, cu excepția cetății Alba Iulia, teritoriul Transilvaniei a fost abandonat de armatele habsburgice. Oastea populară românească a continuat să acționeze sub conducerea lui Avram Iancu și a lui Ioan Axente Sever, care în munți au organizat rezistență de neînfrânt până la sfârșitul revoluției. Ioan Axente Sever a fost acela care a deprimat cetatea Alba Iulia, asediată vreme de patru luni de trupele ungare. Cu câtă admirație va vorbi Nicolae Bălcescu de prefectii și tribunii care i-au condus pe moși în atâtea bătălii victorioase! În munți, fără sfatul lui Ioan Axente Sever, strateg recunoscut, Avram Iancu nu a întreprins nici o acțiune. El a acționat adesea în prima linie a înfrunțărilor așa cum s-a întâmplat în timpul desfășurării luptelor din zona Blajului ori în timpul acțiunilor de depresiune a cetății Alba Iulia. Ioan Axente Sever a avut o mare contribuție în a-l ajuta pe Avram Iancu să păstreze munții neocupați.

După înfrângerea finală a trupelor maghiare de către trupele intervenționiste ruse conduse de generalul polonez Bem, Ioan Axente Sever s-a retras la Cricău, apoi s-a dus la Avram Iancu, unde împreună au realizat un prim memoriu asupra activității revoluționare, confirmând prietenia și colaborarea revoluționară. De fapt, tocmai pentru unitatea lor sufletească poporul i-a cântat la un loc.

Contestat, acuzat pe nedrept, arestat de mai multe ori, a fost găsit nevinovat și a fost eliberat. Cu toate acestea el a continuat lupta pentru realizarea obiectivelor revoluției.

Pentru merite deosebite din timpul revoluției, Ioan Axente Sever a primit din partea Rusiei Ordinul “**Crucea Sfânta Ana – clasa a III-a**”, apoi din partea imperialilor, în anul 1852 “**Crucea de aur cu coroană**” “**Ordinul Frantz Ioseph – clasa a III-a**”

Păstrând credința în împărat, Ioan Axente Sever, ca unul din cei mai de seamă reprezentanți ai românilor din Ardeal, l-au primit în anul 1852, în Țara Moșilor, la Muntele Găina, dar văzând că împăratul nu a acordat românilor drepturile și libertățile pentru care s-a luptat, cu amărăciune în suflet, Ioan Axente Sever se retrage din activitatea politică. Nicolae Iorga arată că “**Ioan Axente Sever era printre uriașii fulgerați, care nu vrea să se târască pe brânci, după ce străbătuseră biruitoare pe culmi**”. De acum înainte în jurul lui se organizează viața culturală românească.

La 10 mai 1860 între alți fruntași ai românilor semnează petiția care solicita guvernului Transilvaniei aprobarea pentru crearea asociației culturale românești, care a fost înființată în 1861 sub denumirea “**Asociațiunea pentru literatură și cultura poporului român**” (ASTRA). Ales în rândul organelor de conducere, alături de Andrei Șaguna, bravul prefect a rămas un om al acțiunilor energice până la amurgul lungii sale vieți.

La bătrânețe, Ioan Axente Sever, luptătorul și vizionarul scria: “**Virtuțile și gloria noastră au ieșit mai presus și vor străluci cât timp va trăi neamul românesc (...) pentru ale cărui drepturi am încins în tinerețe sabia (...) și acum la bătrânețe scriu și voi scrie, ca să se înalțe și să strălucească numele, onoarea și gloria neamului românesc**”.

Bolnav, sărac și singur, în septembrie 1904, Ioan Axente Sever a fost internat în spitalul săsesc din Brașov. La 13 august 1906 a încetat din viață în același spital. Locul de veci nu putea fi ales mai bine decât la Blaj, cu fața spre istoricul “Câmp al Libertății”, între mormintele lui Timotei Cipariu și Alexandru Sterca-Șuluțiu, doi exponenți de frunte ai vieții spirituale românești.

IOAN GABOR

Urmaș al lui IOAN AXENTE SEVER

Cristian GRECOIU

Obiceiuri la nașterea omului la țară în unele localități

(Articol reprodus din „LUMINA SATELOR”, an II, nr. 11-12, 1900, pag. 282-285)

„Când femeia simte că are să nască se întristează și unele nici nu spun umblând prin frig sau ger, apoi ținete de chinuri câte 4, 5 zile. Este de dorit de a avea și comunele rurale moașe bine învățate în această privință și a se chema moașa satului cea cu multă învățătură; iar nu pe vecina sa care nu știe nimic mai rău ca ea; știe numai să alerge fuga să-i dea rachiu și apoi unele nepricepute cheamă pe preotul ca să o cuminece să nu moară rău. Cel dintâi sfat ce pot da în aceste momente este: Ca să se facă căldură cu soba, căldura mare am văzut că moaie, ferfelează, bărsălăjește trupul, iar gerul întărește, înzdrăvănește corpul, pâleala cu haine calde pe șeale încă este folositoare. Îndată ce femeia a născut, copilul (pruncul) începe să plângă, moașa în grabă caută o ață de cânepă, în sau bumbac nu de lână, cam de grosimea unui ac de ciorap și leagă bine buricul la o depărtare de burtă cam de 3 degete și mai mult strângând ața bine și înnodând tare, apoi taie buricul la un deget de la ață, unele femei de la țară îl taie cu cuțitul pe un răsseau de la jugul boiler, altele cu toporul pe un picior de scaun, altele cu foarfecile. Încinge bine pe lăuză (femeia ce a născut) și așternând fân la unele o așează lângă

foc, altele în un pat mai jos, după aceasta pune moașa apă rece în scaldătoare (o postavă de lemn) și aruncându-se (punându-se) în apă bani de argint sau și de aur de vor fi, care rămân ai pruncului ca să aibă noroc, mai este superstiția pe unele locuri ca acești bani de se vor putea păstra până ce copilul va ajunge peșitor și cumpărând cu ei vin ori alteceva de ale mâncării și împărțându-i pe furii prin cineva fetei ce voiește a o avea de soție, atunci numaidecât el îi va fi plăcut ei, deși ea până acum era contra și se zice că se vor lua. Mai este încă o superstiție proastă între femei iată: Că femeia ce nu a moșit nici un copil pe lumea asta, va moși broaște (reptile) pe lumea cealaltă și așa fiind cu dorința de moșit se îndeasă toate mormoloagele care mai de care să fie moașe, poate și ca să le aducă nepoatele plocon de Crăciun. După înfășare se cheamă o femeie ca să dea țăță copilului, cea dintâi sugere nu o ia de la mama lui. De la naștere a treia seară se pun ursitorile. Se gătește o masă în casa unde doarme copilul și se pune pe masă pentru ursitori și norocul copilului: pâine, vin, sare, bani, lână, păr de cal, păr de vaci și mai cu seamă din toate cele ce voiesc părinții ca să aibă copilul lor noroc la ele.

La botez se aduce pruncul la biserică de către moașă și-l pune jos înaintea bisericii, nașul pune bani moașei ridică pruncul, îl botează preotul; nașa însărcinată (având în pânțec) nu botează zicând că nu e bine. La înapoiere se duce pruncul de naș, ajunși acasă nașul pune copilul pe o masă unde e pâine și zice: Să fii cinstit ca masa, bun ca pâinea și luminat ca soarele. Acum tatăl și mama se grăbesc răsând care mai de care să-l ia întâi de pe masă, zicând că cel care-l va lua întâi pe acela îl va asculta copilul mai cu plăcere. Pun masa, se ospătează, unii fără să pună ardei ori piper la masă zicând că se va face copilul rău. De multe ori băaturile se îndulcesc cu zahăr. Lehuzele le sfătuiesc să fie cu mare băgare de seamă pentru a-și îngriji sănătatea, să nu muncească în greu pe cât se poate, să nu ridice greutatea cel puțin până la 6 săptămâni; căci am văzut la 3 săptămâni după naștere pe o femeie care ridicase porumb și cartofi în podul casei, bolnăvită de pe scara podului și rezultatul a fost moartea; repet îngrijiți-vă dar bine sănătatea.

Preot Filimon Comănescu
1900, 13 Aprilie - Novaci – Gorj”

FLUIERUL ȘI FURCA DE TORS

Îmi aduc aminte că la Novaci, prin Plaiul Mare, era un cioban care la răsăritul soarelui, în fiecare dimineață, mă trezea cu fluierul său fermecat. Mitică Roman, pentru că așa îl chema, zicea câte o doină, învărtită sau hațegană. Apoi s-a însurat în alt sat și dus a fost ca un vis. Zile în șir l-am tot ascultat dar apoi nu l-am mai auzit vreodată. Și azi uneori îmi mai aduc aminte de acele vremuri.

Putem spune că arta s-a născut cu oile și mai ales cu fluierul, pe care în acea vreme și jigăniile îl ascultau cam de vreo 6000 de ani. Din acele vremuri a rămas joc de doi sau de patru, câte doi flăcăi și două fete. Dovadă că bărbatul însoțit de o femeie străbate veac după veac. Fluierul a fost primul cadou al cerului, ca un fior al vibrațiilor ce-și cântă tot focul inimii. Doina era un cântec de dor și jale în care se descătușa mai mult rău decât bine, sau se evoca procesul thanatic, pragul despărțirii de viață. Se spune că doina a fost ca un cântec al Zeiței Pasăre, care trona peste Univers.

Țin în mână de vreo 70 de ani fluierul lui tata. Observ că are ca o cingătoare, sau mai degrabă ca o cunună. Aerul care pătrunde în josul fluierului, face trei mișcări: una este prin orificiul care se cheamă vrană, alta

este în continuarea celor șase degete și în sfârșit prin cel de la capătul celălalt. Fluierul este ca și omul, acela care cântă mai cu foc sau zice mai domol.

Când prin contrapondere aerul iese afară, trece pe lângă cele șase găuri pe care se mișcă degetele așezate de-a stânga și de-a dreapta. Atrage atenția în mod deosebit, în orice caz, vrana, cum se spune în popor, adică cercul de sus pe care distingem figura cercului de jos, ca o dimensiune de clopot. Tot pe cercul de jos distingem un fel de cruce cu capul în jos, cum erau Sfinții de altădată, precum și zece cercuri de coloratură ce se deschid spre dreapta și spre stânga.

Furca de tors are și ea o mulțime de forme. Principalul era caierul, materia primă, cum spunea bunica. La începutul vremii îndelungate a fost pieptenul pentru dărăcit. Mai târziu a venit mașina de caier, care făcea să treacă materia primă a lăunii. Cu trecerea anilor, putem spune că furca de tors și-a împlinit harul și a fost dată la muzeul de antichități. Ea era un obiect pe care puteai oricând pune caierul și fusul mergea dacă aveai deprindere de lucru. Ca și celelalte obiecte vechi, era mereu încrustată cu tot felul de artificii care puneau în

evidență elementele artistice, de la cele simple, la cele mai complicate.

În fața mea este o furcă de tors prin care caierul se prinde mult mai ușor. Semn că este una veche, este faptul că are șase figuri de o parte și de cealaltă, care arăta ca un fel de buchet. Fiecare figură are de asemenea trei zone de o parte și de alta, care sunt încrustate în lemn. La capătul de deasupra este o figură care arată precum caierul. Liniile de la suprafață străpung dimensiunea învărtiturilor, ca o formație de zig-zag, semn al marilor încercări, al urcușului și al coborâtului. Pe alte furci de tors există silueta de patru colțari. Sunt și furci de tors care arată ca un obiect cu cinci colțari de o parte și de alta. Erau femei care torceau zile și nopți în șir pentru a obține fire pe care să le vândă, muncă din care câștigau bani cu care să-și crească copiii.

La cele spuse despre furca de tors mai sunt multe amănunte. Oamenii au făcut această minune, adică au construit un obiect de o importanță colosală, ca să facă firul de tors, din care să iasă stoffe, haine, ciorapi etc. Oamenii au supus natura lucrurilor cu ajutorul inteligenței și le-a fost mii de ani bine cu furca de tors, cu fusul și cu fluierul.

FOCUL

Abia ce se luminase de ziuă când în poarta înaltă a casei din Plăieț se aud bătaii puternice. Tata, care dormise undeva sub un șopron, mergea supărat să vadă cine ne strică somnul de dimineață de vară târzie. Când deschide poarta, apar doi milițieni care își țineau pistoalele mitralieră la vedere. Nedumerit, tata întrebă ce s-a întâmplat și află un răspuns năucitor - că pe mine mă caută. Tata cere explicații cu o voce oarecum răstită. Aceiași milițieni îi spun, cu o voce guturală, că trebuie să mă ducă la secție pentru o anchetă în legătură cu incendiul din Măgură.

Nedumerirea crește și mai mult. Supărat cum nu îl mai văzusem vreodată, strigă la mine să vin jos la poartă, pentru că mă caută niște milițieni. Același milițian, care poate era șef, îmi poruncește să mă încălz cu ceva mai ca lumea și îmi spune că trebuie să merg la secția de miliție în legătură cu incendiul din Măgură. Milițianul bănuiește că noi am pus foc pădurii din Măgură. Tata protestează, spunând că este imposibil. Cei doi milițieni mă iau de braț și dau să-mi pună cătușele, pe care le și scosese. Din nou tata protestează, că nu pot pune cătușele unui copil de 10 ani. La auzul cuvintelor despre lege, milițienii dau înapoi.

M-au plimbat așa prin tot satul, până la secția de miliție. Ajuns acolo, într-o cameră întunecată, mi se pun cătușele. După vreo jumătate de oră își face apariția un nou milițian care avea două stele pe epoleți, semn că era locotenent. Acesta se răstește la mine și îmi spune că am dat foc pădurii din Măgură. Îi răspund cu oarecare smerenie că nu știu despre vreun foc. Vine la mine și țipă din toate puterile că mă va mânca școala de corecție dacă nu recunosc.

Anchetatorul, văzând că nu poate scoate de la mine ceea ce voia, îmi cere să îi spun numele copiilor din Plăieț împreună cu care eram. Culmea era că nu prea știam bine cum se numeau copiii, care nu erau din Plăieț, ci din Cernădie sau de pe Valea Gilortului. Știam bine doar pe Mitică Roman, care era mult mai mare decât noi. Mai târziu aveam să află că Mitică era și el reținut și că i se cerea să ne „toarne” pe noi, copiii care ar fi autorii incendiului.

Din nou sunt amenințat cu școala de corecție, pentru că statul socialist îi pedepsește crunt pe „exploatorii poporului, ce vor să distrugă avuția statului”. Simt un clocot de revoltă, o profundă împotrivire față de nedreptăți, ca

și față de regimul de teroare în care eram ținut. Atunci, pe neașteptate, ridic tonul la locotenent și îi spun că nu am auzit de niciun foc și că nu am fost niciodată cu oile unde se zice că a avut loc acel incendiu.

Înfuriat, locotenentul părăsește încăperea și aud cum mă injură de pe hol. Apoi îi cere plutonierului să îmi strângă cătușele. Plutonierul intră în cameră și îmi spune că trebuie să recunosc fapta pentru a-mi ușura situația. În continuare îi răspund sec că nu am ce să recunosc, pentru că nu am făcut așa ceva. După puțin timp a fost adus în încăperea și un alt „tovarăș”. Nu știu cât timp a trecut, dar l-am auzit pe „tovarășul” din celulă că mă întreabă ce am făcut de am cătușe. Îi răspund că nu am făcut nimic și că probabil miliția are nevoie de un presupus făptaș pentru a raporta mai departe că ancheta merge bine. „Tovarășul” de celulă îmi atrage atenția că ar fi bine să recunosc faptele, pentru că aceasta îmi ușurează situația. M-am uitat la el chiorăș și am simțit cum se învârte totul în jurul meu. Mi-am mușcat limba puternic și am căpătat o rezistență la ceea ce mă supunea viața.

După vreo 3-4 ore, un milițian mă întreabă dacă vreau să merg la toaletă. Am răspuns afirmativ din cap. Acesta m-a însoțit până la WC, mi-a scos cătușele și a păzit ușa până mi-am făcut nevoile fiziologice. Apoi am revenit în celulă. Nu știu câte ore au mai trecut, până s-a auzit

glasul mamei, aflată undeva în apropierea clădirii. Mai târziu aveam să află că mama s-a dus în audiență la primul-secretar al Raionului. Nu a fost lăsată însă să intre, „pentru că nu era înscrisă pe listă”. A mers atunci la vicepreședintele Raionului, căruia i-a povestit nedreptatea. Acesta, de față cu mama, a pus mâna pe telefon și l-a sunat pe comandantul miliției, cerându-i explicații - De ce i se pun cătușe unui copil? Probabil era șeful miliției cel care i-ar fi spus că erau informați că niște copii care umbrau cu oile au pus foc pădurii din Măgură.

Vicepreședintele Raionului a liniștit-o pe mama, spunând-i că se va implica el în lămurirea cazului. Târziu am aflat că acesta s-a dus la Măgură, unde au ars vreo 3-4 copaci la marginea drumului și unde a găsit niște lemne ale unei vetre de foc. Adevărul s-a dovedit a fi că niște turiști făcuseră focul, iar briza de munte a aprins cărbunii de dimineață; că a luat foc o mică suprafață de pădure din cauza frunzelor uscate și că nu știu ce activiști de partid, trecând spre Rânca și văzând fum, au anunțat pompierii pentru a stinge focul. Miliția a început ancheta, și vinovați am fost găsiți noi, cei din Plăieț, care umblam cu oile pe acolo, fără ca cineva să cerceteze dacă nu cumva focul acela a fost pus din neglijență.

Spre seară a venit un plutonier, m-a descătușat și mi-a spus că deocamdată îmi dă drumul, până la terminarea anchetei. Am aflat mai târziu că ancheta s-a finalizat cu rezoluție „foc minor în pădurea din Măgură”. La Facultatea de Filosofie aveam să află ceea ce a spus Socrate - cum că a face unui om o nedreptate, este cel mai mare rău.

„Focul” - pictură Ion Văileanu

FLORENTINA CUTEANU

PE CĂRĂRI DE DOR BĂTUTE

Motto:

„Oameni mari ce-aveți pe mână destinul acestor locuri,
Hai să facem front comun, să uităm intrigi și jocuri
Tot ce este autentic, ce străbunii ne-au lăsat,
Să păstrăm ca pe-o comoară, tot așa cum ni s-a dat”!

Pe cărări de dor bătute, prin pădurile de fagi,
Urcă ciobanii la munte cum urcau și vechii daci.

Își pun dorul în desagă și cu fluierul dealun,
Cântă doine la oițe, să le fie drumul bun.

Calea-i lungă și e grea, bătută doar de picior
Vremea-i când bună când rea, așa-i datul tuturor;

Oile urcă domol, sunt învățate cu greul.
Către vârf cad fulgi ușor și iar se străvede cerul.

Și tot urcă-ncet încet către crestele din zare
Iar pădurea de brădet ia loc fagilor din poale.

Aeru-i rece și pur, vântul șuieră prin brazi
Și de crengi încet te prinzi, în prăpăstii să nu cazii.

Și se duc și se tot duc pe a muntelui cărare
Iar Novaciui-i tot mai mic, ca un punct în depărtare.

Mici izvoare reci de munte le apar mereu în drum,
Numai dorul-i-nsoțește, el le e tovarăș bun.

Și tot merg pe cărării cunoscute doar de ei,
Mai opresc pe la izvoare, să bea apă bieții miei

Că sunt mici și ne-nvățați cu urcușul și cu greul,
Apoi pleacă mai departe...drumul li-l arată cerul.

Sus pe munte se simt liberi ca și vulturii din zare;
Griji, nevoi și suferințe, toate le-au lăsat în vale.

17.04.2021.

Flori alese din poezia novăceană

LUCIA SILVIA PODEANU
SUNT O SUTĂ DE MOTIVE

Sunt o sută de motive
Pentru care ochii tăi
Au rămas la mine-n minte
Și nu pot să scap de ei.
Mai întâi sunt purtătorii primăverii din april
Și stăpânii absoluți ai candorii de copil,
Iar seninul din privire Rupt ca din albastre zări
A rămas adânc în mine
Celtuit ca vechi comori.

Aș putea să scriu istorii
Ce-am văzut în ochii tăi
Legănarea vrede-a mării
Și misterele din ei,
Dar cel mai mult iubesc
Lumina sufletului tău curat
Îzvorâtă în seninul din privire
Ce îmi este atât de drag.

SE TOT LEAGĂNĂ

Se tot leagănă-ntre frunze luna
Ca un trup cu suflet beat,
Aruncând în vergi lumina
Peste cuvertura mea de pat.

Tot nu vreau s-o iau în seamă,
Ea-mi tot stăruie-n priviri
Și-mi aduce-n miezul nopții
Mult uitate amintiri.

Un miros de primăvară
Intră în odaia largă
Tu, cu pas neauzit,
Scoțând mâna de la spate,
Îmi aduci deodată-n față
Un buchet de violete
parfumate.

Și, uitând de luna beată
Și de dansul ei nocturn,
Amintirile se picur
Iar eu nu mai pot să dorm.

ION C. DUȚĂ
DRAGA MEA CU OCHI CA ZAREA

Draga mea cu ochi ca zarea,
Neastâmpărați ca marea,
Când mă chemi, când mă respingi,
Dorul tău mă ține-n chingi.
Tot te-aștept sus pe Măgură,
Dar nici măcar zburătură
Nu te-arăți, floare aleasă
Prinsă-n zarea de mătasă.
Vine luna, tu nu vii,
Luncile rămân pustii,
Apele-n vad lunecă,
Cerule se întunecă,
Apele-n vad tragăună,
Vântu-n plopi se leagănă.

DUI, DUI, DUI A DORULUI

Dui, dui, dui că greu e dorul!
Nu-l stâmpără nici izvorul,
Nici furtunile cu zloată
Doar o floare-nmiresmată
Cu corola ei învolată,
Teiu-n floare, luna-n boltă,
Adierile de vânt
Ciocârliei pornite-n cânt.

Când iubirea se arată
Veselă și-mbujorată
Și pășeste lin și-ncet
Sub umbrelă de brădet
Ea aleasă-ntre alese
Prin livadă cu flori dese
Doru-i vesel, nu mai plânge
Inima în piept se strânge,
Vântu-n crengi se leagănă
Apa-n vaduri tragăună.

ALEXANDRU DELU OPRÎTESCU
FIORUL IUBIRII

O, cât aș da să pricep
De ce e sortit omul
Să tacă să-l macine încet
Iubirea, amorul.

Învins în cuget trupesc
Găsesc femeia curată,

Pagină realizată de Consttin DĂRVĂREANU

Cu mii de patimi iubesc
Natura-i ciudată.

În ochii ei se ascund
Priviri ce trupul desfață,
Trăiri ce nasc în străfund
Pupile dilată.

O geană strecoară-n adânc
Văpaia ce mintea îmbată
Și inima-n ritmuri de țanc
Învață să bată.

Cuprins în mreja iubirii
Trăiesc pentru tine și mor
Eu simt în reacția firii
Fiorul de amor.

Amurgul ce-n taină revine
Se cerne prin sită,
Amorul descinde în vine,
Iubirea-n ispită.

ION FLOREA
AM FĂCUT

Am făcut din palme cupă
Să beau apă din izvor
Când răsare luna plină
Peste munții mei de dor.

Să strâng sânii de codană
Tari ca fructul ionatan
Când în zori peste Parâng
Suie chiot de cioban.

Mi-am făcut din cetini togă
De-mpărat peste Carpați,
Cerbii falnici mi se-nchină
Ca supuși și ca fărtați.

Luna suie peste cremeni
Ca un șold rotund de față.
De-aș mai fi ce-am fost
cândva
De-aș mai fi copil odată.

FLORENTINA CUTEANU
TU EȘTI PLOAIA MEA DE VARĂ

Tu ești ploaia mea de vară
Caldă și liniștitoare,

Dar și-un vis pribeag de seară
Dintr-un asfințit de soare.

Ești un licăr de lumină
Prin hățușu-ntunecat,
Sâmbure din nori de tină,
Gândul fără de păcat.

Tu mi-ești dor și agonie,
Lacrimi ce se sting în ceață,
Fir de cetină târzie
Printre brazi uscați la față.

Ești ispita din mireasma
Florilor de iasomie,
Miezul dulce din fantasma
Unei nopți de-amor târzie.

Ești speranța unui vis
De iubire, iluzoriu,
Un sărut ce nu s-a scris
Pe obrazul de ivoriu.

Tu ești vălu-întunecat
Din penumbra unui vis
Și-am comis mare păcat,
Filele când ți-am deschis!

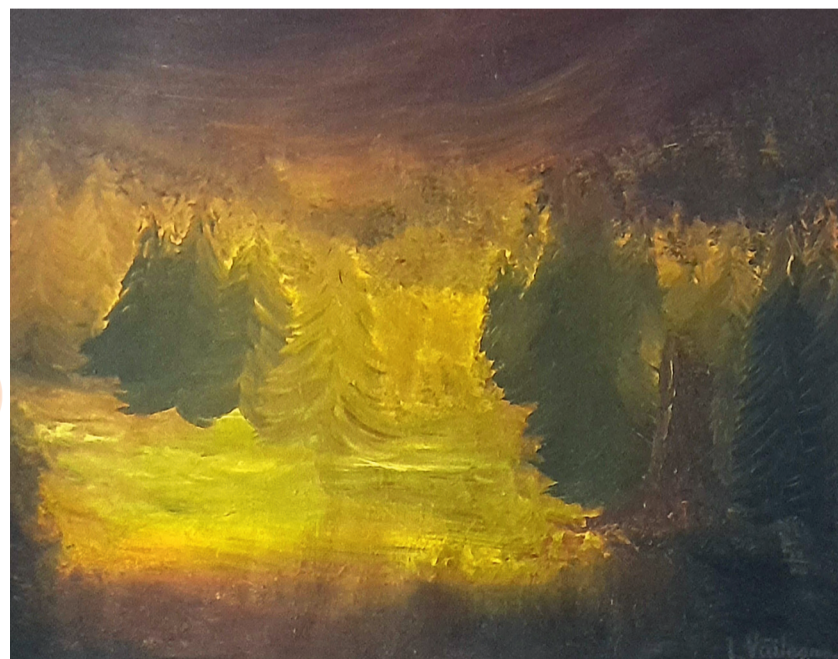
Tu ești TOTUL și NIMIC,
Oricând poți să te destrami;
Ești din toate câte-un pic
Și fragil...prea des te sfarmi!

15.04.2021

FLORI DE PĂPĂDII

Primăvară minunată, cât
te-am așteptat să vii,
Tu-mi aduci pe an o dată un

29.04.2021

Natură vie - pictor Ion VĂILEANU
COLEGIUL DE REDACȚIE:

Constantin DĂRVĂREANU, redactor șef
Nicolae VINȚANU, redactor șef adj.
Alina ȚICU, redactor
Cristian GRECOIU, redactor
Tel. 0744 656 726, e-mail: darvareanu@yahoo.com

Publicație lunară tipărită cu sprijinul
Primăriei și Consiliului Local Novaci
și al obștilor de moșneni din Novaci,
Pociovaliștea și Cernădia

Pre-press & print:

S.C. TIPOGRAFIA PROD COM S.R.L.
Târgu-Jiu, Gorj, str. Lt. Col. Dumitru Petrescu, nr.20
Tel. 0253-212.991, Fax 0253-218.343
E-mail: tipografia.prodcom@gmail.com

Tehnoredactare:
RODICA TEIȘI